

Minska de sociala klyftorna

Socialarbetaren har försvunnit från fältet och istället flyttat in på kontor i ljudisolerade rum med dubbla flyktvägar. Ersatt ute i verkligheten av polis, väktare och kameror. Sluta gynna de besuttna! Skicka pengarna åt andra hållet.

En av de mest avgörande utgångspunkterna för socialt arbete är om man anser att samhället skapar sociala problem som drabbar individer som lever i ett samhälle eller om individer har sociala problem som drabbar dem själva och samhället i övrigt. Låt oss med en gång fastställa att vår utgångspunkt är att sociala problem i all väsentlighet uppstår genom strukturella och institutionella brister i samhället som drabbar individer. Människor drabbas inte av marginalisering, fattigdom och andra former av sociala problem primärt av egen förskyllan utan till följd av maktobalanser i samhället.

Därför vill vi tydligt visa att vi inom socialt arbete idag fått en kontraproduktiv förskjutning av fokus från samhälle och dess strukturella sammanhang till individer som isolerade objekt. Genom en långtgående och långsam förändringsprocess har allt mer av det sociala arbetet kommit att likna en klinisk verksamhet där människor i utanförskap blir klienter eller brukare vars liv skall kartläggas, dokumenteras och utredas. Detta skall sedan leda till olika former av behandlings- och genomförandeplaner som vinner sin legitimitet genom förment evidensbaserade utvärderingar och praktik.

En blind tro på vad som brukar kallas evidensbaserat socialt arbete har underminerat det kreativa sociala arbetet och har lett till att socialarbetare blivit rekommendationskonsumenter som måste följa vissa riktlinjer och modeller som andra i egenskap av "experter" tagit fram. Det är med andra ord därför inte heller möjligt att hävda att det är ett mer "vetenskapligt" förankrat socialt arbete vi ser framväxten av.

Det individualiserade sociala arbetet har stöpt om en generation socialarbetare från att vara just socialarbetare som arbetar med sociala problem i samhället till att bli socialsekreterare som utreder förment individualiserade problem i ljudisolerade samtalsrum med dubbla flyktvägar under kontorstid.

Efter Husbykravallerna storsatsar regeringen 100 miljoner till de femton mest utsatta områdena i Sverige. Det motsvarar inte ens rotavdraget i Danderyd, Lidingö och Täby. Vi måste erkänna att det finns en målkonflikt i att utforma samhället som en total marknadsarena, där skolor, vårdcentraler, fritidsorganisationer, behandlingshem skall tävla mot varandra om vem som skall få kontrakt med samhällets offentliga finansiärer. En marknad har alltid vinnare och förlorare och till vårt yrke hör det att arbeta med förlorarna. Vi förstår att ingen önskar upplopp, gatuskjutningar, gängkriminalitet eller våldsbejakande extremister. Men så länge vi väljer att i första hand betrakta dessa fenomen som en ordnings-, polis- och kontrollfråga kommer vi aldrig att komma åt de underliggande marginaliserande strukturerna.

Sedan når det individualiserade samhället sitt crescendo när de som hamnat på utsidan av samhället möter socialtjänsten och genom en massiv utredning får bekräftat att: Ja, du är ett socialt problem.

Vi kräver för det första att vi för en debatt om vad medborgare i ett anständigt samhälle kan kräva av det vi äger gemensamt. Något är ju i grunden totalt fel när även offentliga arbetsgivare utnyttjar springvikarier, provanställda, visstidsanställda som aldrig får en chans att med den fasta anställningens trygghet få tillgång till bostadslån, förstahandskontrakt, billiga krediter och ytterst trygghet och klassresor.

För det andra kräver vi en "Marshallplan" för alla områden runt om i Sverige vilka har förvandlats till badlands. Med utgångspunkt i barnkonventionen hävdar vi att Sverige har åtagit sig ett långt större ansvar än vad man lever upp till

för de barn som föds i marginaliserade områden, med föräldrar utan eller med svag studiebakgrund som inte får en rättvis chans till ett bra liv.

För det tredje vill vi se en socialtjänst som har förmågan att frigöra den energi som finns hos människor i utsatta situationer. Socialtjänstlagen är en rättighetslag och socialarbetaren skall tillgodose att varje individ i trångmål får sina rättigheter efterlevda utifrån individens behov och inte kommunens intresse av att det skall bli så billig som möjligt.

Det finns naturligtvis behov av att utreda och dokumentera men det huvudsakliga problemet är att socialarbetaren har försvunnit på fältet, och istället flyttat in på ett kontor och ersatts av polis, väktare och kameror.

På de rot-renoverade altanerna i de gentrifierade områdena önskar ingen höra oväsendet från badlands. Men det kommer att kräva att vi skickar pengar i en annan riktning och minska de socioekonomiska klyftorna som under senaste decennierna har ökat och cementerar ett tudelat samhället i de som har och de som inte har och som får det ännu sämre.

Marcus Herz lektor, socialt arbete Malmö högskola

Masoud Kamali professor, socialt arbete Mittuniversitetet

Philip Lalander professor, socialt arbete Malmö högskola

Christer Mattsson enhetschef socialtjänsten, Kungälv kommun

Mirna Perband socialsekreterare, Göteborg

Enrique Perez lektor, socialt arbete Malmö högskola

Ove Sernhede professor utbildningsvetenskapliga fakulteten
Göteborgs universitet

Ida Svensson fältsekreterare, Göteborg